

Huszonöt éves a Haemus

Hogy ez sok vagy kevés egy folyóirat életében, hogy fiatal-e vagy aggastyán, nehéz lesz ma eldönteni. Az a vágyunk, hogy ne múljon el velünk, hogy tovább éljen. Ebben reménységet adnak a fiatalok, akik bekapcsolódnak a munkába, meg az idősebb nemzedék életereje is, amellyel még alkotnak, írnak, fordítanak, rajzolnak, terveznek.

Ha jubileumról beszélünk, vessük tekintetünket a kezdetekre! Számomra emlékezetes marad az első, még tapogatózó összejövétel a Bolgár Művelődési Házban, amit *Doncsev* Toso hívott össze 1991-ben. Több mint húszan voltunk: filológus, történész, tanár, egyetemi tanár, képzőművész, etnológus, filmrendező, újságíró, műfordító, több nemzedékből. Nem mindenki maradt meg szerkesztőségi tagnak, de mindig megvolt ez a szélesebb támogatás, amely munkánk értelme maradt.

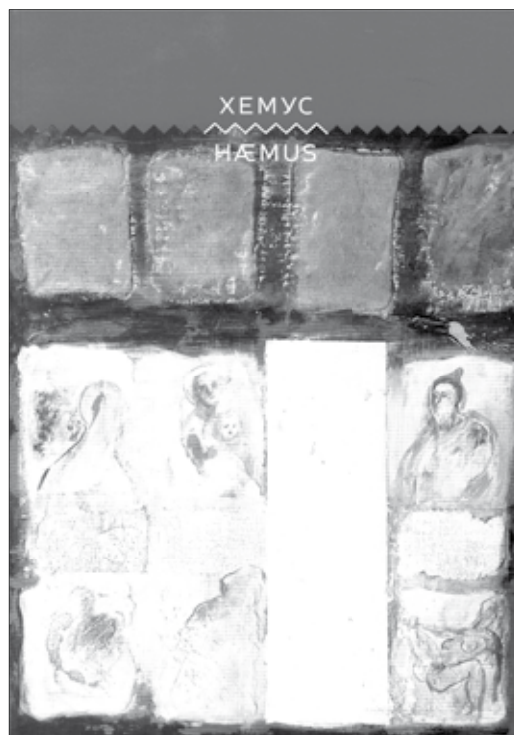
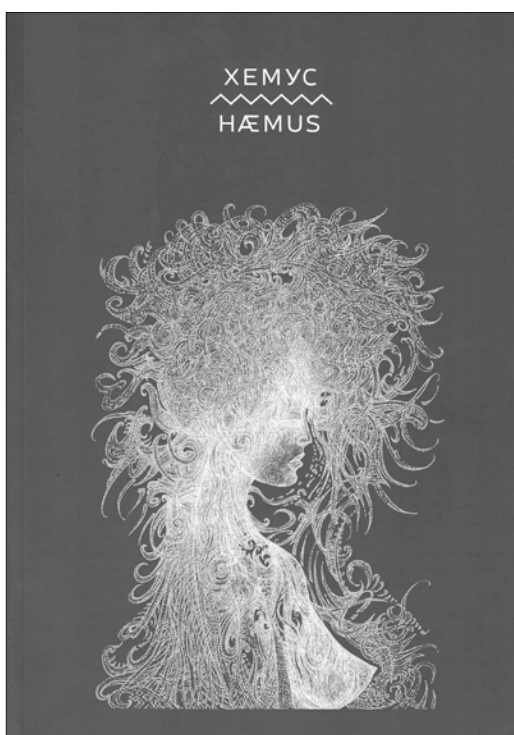
Az első években tagadhatatlan *Doncsev* Toso szervezési, politikai és alkotói szerepe. Főszerkesztője volt a folyóiratnak, tőle tanultunk. Amikor már nem volt szoros kapcsolatban a kiadvánnyal, akkor is mindig támogatta, és magáénak érezte.

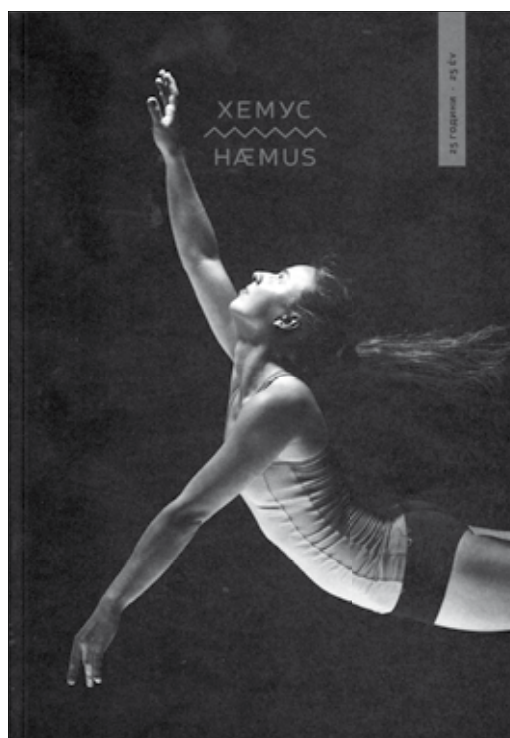
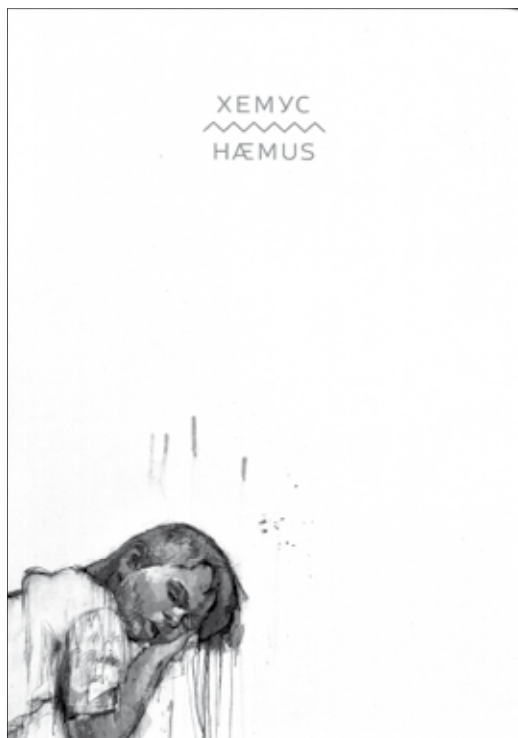
Huszonöt éves történetében a *Haemus* mindig meg tudott újulni. Ez sosem a régi forma tagadásából indult, hanem új utak keresése volt a fő cél. A körülöttünk lévő világban is sok minden változott, elengedhetetlen volt tehát, hogy mi is azt tegyük, ha továbbra is fenn akarunk maradni.

Nem megyek végig ezeken a változásokon, csak a legújabb formátumot szeretném részletesebben bemutatni.

Első ránézésre is változott: kisebb, mondhatni „kézzelfoghatóbb” lett. Majdnem azt mondanám tabletméretű. Az új küllem fiatal tervezőknek, *Ruszev* Dimitarnak köszönhető, aki már két éve jelentős munkát vállal a bolgár közösségben. Ugyanakkor a *Haemus* címfelirat formájának megtartásával tisztelgünk a korábbi tervező, *Roszen Ruszev* előtt is. Az ő illusztrációi díszítették az első új tervezésű folyóiratot is 2015-ben. A következő két számban is képzőművészeket mutattunk be: *Miroljuba Gendovát* és *Nenko Balkanszkit* – egy-egy akkori kiállításukat követően. Képanyag tekintetében teljesen rendkívüli volt a 2016/2. számunk, mert abban egy bolgár balettművészt mutattunk be, mégpedig nem csak saját vallomásán keresztül, hanem egy holland fotográfus képeivel is. Sokkal szebb így, egységes képanyaggal a könyvtest, úgy hiszem továbbra is így fogjuk csinálni.

Továbbra is megmaradtak az eddigi rovatok (*Kerek, Oldalak, Színpad, Gravitáció, Kávéház, Gyerekeknek*). A gyerekoldal különös életet élt az utóbbi években. Egy bulgáriai szakértővel kezdtük, aki értelmező szövegeket is írt a mesékhez. Azóta Bulgáriában külön könyvben is megjelentek *Szvetlana Vaszileva* tanulmányai, itt meg napvilágot látott egy *Piros szívű cseresznyefa* című kétnyelvű kiadvány, amelyben összegyűjtöttük a gyerekeknek szóló meséket, verseket, elbeszéléseket és folytatjuk, s továbbra is közlünk nekik szóló bolgár klasszikus és mai irodalmat. (*Hadzsikosztova* Gabriella a folyóirat jubileumi rendezvényén tartott felolvasása négy

részletéből kettőt a gyerekoldal műveiből válogatott. Mint minden jó mese, egyaránt szóltak gyerekeknek és felnőtteknek is.)

Az „Oldalak” rovatban olyan irodalmi műveket közlünk bolgár, illetve magyar szerzőktől, amelyek valamilyen módon kapcsolódnak közösségünk munkájához, a magyar-bolgár kapcsolatokhoz. Felfedeztünk új műfordítókat is: mint például a Kovács Gergely–Batinkova Elena fordítói párost, első fordításuk tavaly jelent meg. Egy bolgár klasszikus, Ivan Vazov hihetetlenül időszerűvé lett művét ültették át magyarra. Itt jelent meg közösségünk új szerzője, Nagy Kiril elbeszélése is, két nyelven. Kiril magyar irodalmi portálokra is publikál, további írásokat várunk tőle, de nagy örömeinkre más munkát is vállal folyóiratunkban. Nem véletlen, hogy elsősorban a fiatalokat említem, mert nagyon fontos, hogy legyenek követőink, legyen utánunk is Haemus.

Mindig közöljük az Elsőkönyvesek fesztiválján résztvevő bolgár írók munkáit, akiknek részvételét a 2007-es első meghívás óta a Haemus folyóirat szervezi. Irodalmi esten mutatjuk be a műveket a bolgár közönségnek. Velina Minkova 2017-ben a Bolgár Iskolában mutatta be nagy érdeklődéssel kísért regényét.

Újabb kezdeményezésünk bemutatni a magyar irodalom bolgár fordítóit. Mostanáig Nikolina Atanaszova – aki Magyarországon született – és Ivanka Pavlova műfordítók jelentek meg a folyóirat hasábjain. Ezt is folytatni szándékozunk a következő számokban. Néha úgy adódik, hogy kisebb-nagyobb felfedezésekkel is tudunk szolgálni. Ilyen például Ungváry Rudolf írása egy ’70-es évekbeli bulgáriai utazásról (amelyet terjedelmi okok miatt rövidítve közöltünk), abban a reményben, hogy érdeklődést kelthet Bulgáriában, és megjelenhet teljes terjedelmében. Nem felejtkezünk meg a társadalmi té-

mákról sem. Érdekes tanulmányt kaptunk Dzheni Madzsarovtól, aki összehasonlítja a magyar és bolgár gesztusokat, s ezek használatát a két kultúrában.

És természetesen bemutatjuk a bolgár irodalmat is. Utóbbi időben – szerencsére – olyan könyveket, amelyek megjelenése folyamatban van, vagy várható Magyarországon. Eddig Milen Ruszkov (*Nyakig a természetben*) és Ivanka Mogilszka (*Váratlan utcák*) regényeit ismertettük. A könyveket Krasztev Péter fordította. Mindketten – nem mellesleg – az Elsőkönyvesek fesztiváljának vendégei voltak. Itt említeném még Teodora Dimova *Az anyák* című regényét, aki szintén elsőkönyvesként volt Magyarországon (*Genat* Andrea fordításában jelent meg).

Folyóiratunk tudományos konferenciák érdekes anyagait is közli – két nyelven. Kiemelném egy lengyelországi bolgár kutató, Galja Szimeonova-Konah nevét, aki összehasonlító tanulmányt írt három kelet-európai írónő (a bolgár Teodora Dimova, a horvát Tatjana Gromača, és a magyar Rakovszky Zsuzsa) egy-egy regényéről. Teodora Dimova *Emine* című regényéből már évekkel ezelőtt publikáltunk részletet, ezt most kiegészítettük Rakovszky Zsuzsa első regényének (*A kígyó árnyéka*) bolgár fordításával.

Próbáltam felvázolni azokat a szempontokat, amelyek mentén egy-egy Haemus-szám elkészül. Mindig azzal az igyekezettel szerkesztjük, hogy figyelembe vegyük az aktualitásokat, és próbálunk megfelelni a kihívásoknak. Végezetül szeretném megosztani önökkel azt a nagy élményt, amelyben szeptemberben volt részünk Bulgáriában, amikor is bemutattuk a húszéves Malko Teatrot, és a huszonöt éves Haemust. Szófiában, a Peroto Klubban, a Nemzeti Kulturális Palotában és Burgaszban, az Írók székházában is megtehetjük ezt.

Kjoszeva Szeptela